

Nr 8.

Av herr **Nilsson, Johan**, i Malmö, *angående beräkningen av antalet tjänstgöringsdagar för värnpliktiga m. fl. vid marinen m. m.*

I 1925 års riksdagsbeslut om försvarsväsendets ordnande avsågs icke att avdela värnpliktiga ur ersättningsreserven till tjänstgöring vid flottan. I skrivelse till Kungl. Maj:t i oktober 1926 hemställde emellertid marinförvaltningen och chefen för marininstaben, i anslutning till ett av flottans organisationssakkunniga avgivet förslag i ämnet, att för huvudsaklig tjänstgöring vid flottans varv måtte uttagas ett antal av 500 värnpliktiga ur ersättningsreserven. Myndigheterna gjorde år 1927 förnyad liknande hemställan med resultat, att Kungl. Maj:t till 1928 års riksdag framlade förslag i ärendet. Detta förslag blev av riksdagen sedermera antaget, i andra kammaren med den knappa majoriteten av fem röster. Riksdagens beslut innebar, att antalet tjänstgöringsdagar för värnpliktiga skulle ökas med 62,000.

Vid statsutskottets tillstyrkande betänkande i ärendet, nr 116 vid 1928 års riksdag, var fogad en reservation av 11 utskottets ledamöter, varur här anföres följande:

»Det lär vara tvivel underkastat, huruvida detta förslag kan anses stå i god överensstämmelse med gällande värnpliktslag, då de värnpliktigas tjänstgöring vid varven icke avser att bibringa dem militär utbildning, utan allenast kommer att, såsom av departementschefen framhållits, ersätta civil arbetskraft. Därest förslaget överhuvud skall kunna genomföras, torde för övrigt en omläggning av grunderna för uttagning av värnpliktiga för tjänstgöring vid flottan vara nödvändig, så att för detta ändamål lämplig personal erhålles. Utskottet anser sig i detta sammanhang icke kunna underlåta att erinra om att en anordning, liknande den som nu ifrågasatts, genomförts beträffande s. k. samvetsömma värnpliktiga, men att detta då skett med stöd av särskilda lagbestämmelser.

Även om man, såsom departementschefen synes hava förutsatt, vid beräkningen av kostnaderna för ifrågavarande, ersättningsreserven tillhörande värnpliktigas tjänstgöring å varven, utgår från att de ej skola erhålla någon militär utbildning, lär det vara ganska tvivelaktigt, huruvida den bespa-

ring, som ansetts komma att uppstå, verkligen vinnes. Kostnaderna för nämnda värnpliktiga under 62,000 tjänstgöringsdagar uppgå å nedan angivna anslag till följande belopp:

Värnpliktigas avlöning 50 öre om dagen	kronor	31,000
Förplägnad	86 » » »	» 53,320
Beklädnad	55 » » »	» 34,100
Kasernutredning	12 » » »	» 7,440
	<u>203</u>	<u>125,860</u>

Då kostnaderna för de värnpliktigas färder, sjukvård, tvätt m. m., ävensom för uppvärmning av förlägningslokaler m. m. torde kunna uppskattas till omkring 25 öre om dagen, bör ovan angivna belopp ökas med 15,500 kronor till (2: 28 × 62,000) 141,360 kronor. Kostnaderna för civil arbetskraft hava av vederbörande myndigheter och departementschefen beräknats för Karlskrona stations vidkommande utgöra 180,000 kronor. Däremot föreligger någon motsvarande beräkning icke för Stockholms station. Teoretiskt skulle alltså kunna anses uppkomma en icke oväsentlig besparing. Denna lär emellertid i verkligheten komma att uppvägas av det bättre arbetsresultatet och den större varsamhet vid skötseln av arbetsmaskiner och verktyg, som otvivelaktigt följer, därest fast anställd arbetarpersonal, i stället för i flera omgångar årligen tjänstgörande värnpliktiga, anlitas för utförande av ifrågavarande arbeten vid flottans varv.

Utskottet vill vidare erinra om att ifrågavarande antal av 500 värnpliktiga tillhörande ersättningsreserven med en tjänstgöringstid av 140 dagar skulle ungefär motsvara ett antal av 170 ständigt tjänstgörande värnpliktiga. Det antal varvsarbetare, som skulle erfordras för utförandet av det arbete, som ansetts böra åläggas nämnda värnpliktiga, uppgår emellertid endast till 75 å 85.»

Dessa av reservanterna 1928 uttalade synpunkter äro ännu giltiga.

Härtill kan läggas, att erfarenheterna om ersättningsreservens insatser uti varvens arbeten icke varit odelat fördelaktiga under den tid, som gått sedan här anförda beslut fattades. Det är visserligen nu, liksom när beslutet fattades, sant, att dessa värnpliktiga kunna leverera en viss arbetsprestation, som vederbörande myndigheter kunna dirigera för sådana uppgifter den kan vara ägnad att få hand om, men självfallet kan det icke vara tal om kvalificerade arbetsprestationer i någon som helst uppgift, även om vederbörande, som vi tro, samvetsgrant uppfylla var och en sin förelagda uppgift. Det torde nog ej heller böra råda något tvivel därom, att vederbörande myndigheter helst skulle vilja förfoga över en helt och hållet efter vanliga grunder rekryterad arbetarstam för allt civilt arbete vid varven. Att krav därpå icke reses från myndigheterna, torde icke vara beroende på särskilt stor belåtenhet med ersättningsreservisternas arbetsprestationer.

Det torde också böra påpekas att i tider som dessa, då arbetstillfällena

alltmer inskränkas, en rekryteringsform som här ifrågavarande för en arbetarpersonal icke kan anses vara tillfredsställande. Den utestänger från tävlan om arbetstillfällena ett antal också av dem, som ha plikter mot av dem ekonomiskt beroende. Det är en akt av förstående för detta prekära tidsläge att undanröja en sådan tvångsplacering av arbetskraft, som ersättningsreservisternas placering i arbete på varven är, och därmed öka arbetstillfällena för de arbetssökande. Det är främst i detta syfte som yrkande nu sker, att värnpliktiga ur ersättningsreserven icke vidare skola tagas i anspråk för arbete å varven. På denna punkt göres därför yrkande, att anslaget till värnpliktigas avlöning skall nedsättas med ett belopp av 31,000 kronor, 50 öre om dagen för 62,000 tjänstgöringsdagar.

I anslutning till anslagen till Förplägnad, Beklädnad och Kasernutredning göras yrkanden i särskilda motioner om motsvarande nedsättningar. I fråga om anslagen till Sjukvård och Bränsle, lyse etc. göras inga yrkanden i detta sammanhang. Som en följd härav yrkas i särskild motion, i anslutning till yrkandet av 1928 års anförda reservanter, att anslaget till flottans underhåll och byggnader ökas med 200,000 kronor.

På grund av det anförda hemställes,

1:o att antalet tjänstgöringsdagar för värnpliktiga m. fl. vid marinen måtte för budgetåret 1932/1933 beräknas till 715,370 kronor samt

2:o att anslaget för de värnpliktigas vid marinen avlöning måtte bestämmas till 462,000 kronor.

Stockholm den 16 januari 1932.

Joh. Nilsson,
Malmö.
